
Zeehaven IJmuiden compenseert habitatverlies Zandhagedis

Met de uitbreiding van Zeehaven IJmuiden ging een stukje zeereep verloren waar de zandhagedis het goed deed. De daar voorkomende hagedissen zijn verplaatst, en voor het verloren gegane habitat moest Zeehaven compenseren.

Het compensatieplan bestond uit twee verschillende projecten:

- De aanleg van een nieuw stuk duin in de directe nabijheid van de verloren gegane duinrij, het zogenaamde blokkenterrein.

- Kwalitatieve verbetering van drie verschillende duinterreinen in de directe omgeving waaronder het Forteiland.

Met veel zorg waren de plannen gemaakt door Bureau Waardenburg, in samenwerking met Natuurmonumenten en de UvA. Toch riepen de papieren plannen scepsis op: Is kwalitatieve verbetering van natuur te maken? En is het mogelijk om een nieuw stuk duin te bouwen? Daarom werd een periode van vijf jaar monitoring afgesproken om te kijken hoe de populaties zich op de locaties ontwikkelen.

Hieronder een verslag van de eerste monitoringrondes op twee locaties.

Het blokkenterrein

Het blokkenterrein is een opslagterrein van basaltblokken en andere bouwmaterialen wat aan de binnenkant tegen de duinenrij aan ligt. Op de grens van dit terrein met de zeeweg naar Seaport IJmuiden werd een vervangend duin aangelegd van ±200 meter lang,

haaks op de nog bestaande duinenrij en daarmee ook in verbinding staand.

Tijdens het eerste bezoek aan deze locatie op 22 april was het zandlichaam nog kaal. Bij een bezoek op 30 mei was er al sprake van een kruidenrijke begroeiing met ruderaal soorten en aardige kruidige gewassen van een duin-pioniersvegetatie. Het opkomen van duinsoorten kan een gevolg zijn van de vorig najaar opgebrachte top laag die was verzameld op het afgegraven stuk duin.

Helemaal aan het uiteinde van het 'duin' is bij het derde bezoek al de eerste zandhagedis waargenomen. Een volwassen mannetje werd betrapt terwijl deze druk doende was een rozenkever op te eten.

Op een oud duin, grenzend aan de nieuw aangelegde zandwal, zijn toen ook twee mannetjes zandhagedis gezien.

hoopgevend

Het is een goed teken dat de eerste zandhagedis zich nu reeds op het nieuwe terrein laat zien. Natuurlijk is dit nog geen garantie dat het terrein zich succesvol ontwikkelt. De begroeiing op het blokkenterrein is nog maar net op gang gekomen. Het kan enkele jaren duren alvorens zich een mooie duinvegetatie heeft ontwikkeld. Het is niet uit te sluiten dat ruigtekruiden de overhand krijgen en het terrein zich uiteindelijk ontwikkelt tot een marginaal zandhagedis biotoop. Wat het

*Het nieuw aangelegde duin op het blokkenterrein IJmuiden in april 2002
Foto: Axel Groenveld*

wordt zullen we de komende jaren zien.

Het Forteiland

Veel zandhagedissen op het Forteiland hebben hun onderkomen gevonden in/op een grote puinberg. Omdat het Forteiland, als onderdeel van de "Stelling van Amsterdam" op de nominatie stond flink gerenoveerd te worden moest de puinberg verdwijnen. Ook zal het Forteiland, door het organiseren van allerlei activiteiten steeds meer bezoekers gaan trekken. De habitat van de naar schatting 60 zandhagedissen (zie Rob van Haaren in Nieuwsbrief 21) ligt dus verschrikkelijk onder vuur. Daarom is besloten voor de zandhagedissen nieuw habitat aan te leggen op het eiland, duintjes met helm, hiervoor was één ha beschikbaar. De bedoeling is dat de zandhagedissen verhuizen van de puinhelling naar de nieuwe duintjes en vervolgens kan dan

de puinberg worden afgevoerd.

aanleg helmduintjes

In de winter van 2001-2002 is op ongeveer een kwart van het eiland de grond afgevoerd en zijn nieuwe geaccidenteerde duintjes aangelegd, die zijn ingeplant met helm. Om de bezoekers uit de duintjes te houden werd het ook voorzien van bordjes met daarop de tekst: "niet betreden, leefgebied zandhagedis". De bordjes doen wat hilarisch aan, zo bij de kale helmbeplanting. De vraag is nu: wanneer zijn de nieuwe duintjes geschikt als leefgebied voor de zandhagedissen en kan de puinhelling worden afgegraven?

monitoring 2002

We zijn er nu vier keer geweest. De kleine aantallen waargenomen hagedissen, kleiner dan vorig jaar, stemmen zorgelijk. De nieuwe duinaanplant ontwikkelt zich nog niet, er zijn aldaar geen hagedissen gezien. Ze zitten wel aan de rand van de nieuwe helmaanplant vlak bij een bunker, waar nog wat oude struweelvegetatie staat. Zodra de nieuwe duintjes geschikt zijn, er iets te halen valt voor de zandhagedis, voedsel met name, zullen ze de nieuwe habitat intrekken.

Helaas is het nog niet gebeurd, de aangeplante helm ontwikkelt zich traag. Er is nog weinig insecten leven. Geduld wordt op de proef gesteld. Met name van de beheerder, die er alles aan doet om de zandhagedissenverhuizing snel te laten plaatsvinden.

*De nieuw aangelegde helm-duintjes op het Forteiland in IJmuiden.
Foto: Axel Groenveld*